

سیاره زمین

جلد سوم (بخشها)

نویسنده: عباس باقری

۱۳۹۱

انتشارات کتاب اول

سیاره زمین جلد سوم (جنگلها)

انتشارات کتاب اول

نویسنده: عباس باقری

چاپخانه: سپهر اندیشه

چاپ و صحافی: سپهر اندیشه

تعداد صفحات: ۶۰

چاپ اول: ۱۳۹۱

-94723-964-978-2 شابک:

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

آدرس: تهران - خیابان سمیه - بین بازار و مفتوح - جنب برج سپهر - ساختمان خاقانی - ط ۲ غربی

تلفن: ۸۸۸۴۶۰۹۰

سرشناسه : باقری، عباس، ۱۳۴۲ -
عنوان و نام پدیدآور : سیاره زمین/ نویسنده عباس باقری.
مشخصات نشر : تهران : کتاب اول ، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ج ۲
شابک : 978-964-94723-6-2
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
مندرجات : ج. ۳. جنگلها.-
موضوع : زمین (کره)
رده بندی کنگره : ۶۳۱.۰۶/ب۳س ۹ ۱۳۹۱
رده بندی دیویی : ۵۲۵

مقدمه

ناحیه‌ای که از درختهای انبوه پوشیده باشد را جنگل می‌نامند. در جنگل طبیعی معمولاً درختان کوچک و بزرگ و تنومند بطور نامنظم و همچنین علفهای خودرو فراوانند. جنگل مجموعه‌ای است از درختان؛ درختچه‌ها، پوشش گیاهی، جانوران و میکروارگانیسم‌ها (قارچها، باکتریها و ویروسها) که به همراه عوامل طبیعی غیر حیاتی مانند خاک، آب، دما، باد و... محیط و رویشگاه را به وجود آورده‌اند.

جنگل و نحوه پیدایش آن

جنگلهای دنیا از حدود ۶۰-۱۴۰ میلیون سال پیش به وجود آمده‌اند. بسته به نوع درختان تشکیل دهنده، جنگلهای دنیا را به دو نوع سوزنی برگ و پهن برگ تقسیم می‌کنند.

جنگلهای سوزنی برگ دنیا قدیمی تر از جنگلهای پهن برگ هستند و پیدایش اولیه این جنگلها در دوران دوم زمین شناسی در دوره کرتاسه یعنی حدود ۱۴۰ میلیون سال قبل رخ داده است. جنگلهای پهن برگ در مقابل جنگلهای سوزنی برگ تکامل یافته تر در عین حال جدیدتر هستند. این جنگلها در دوران سوم زمین شناسی در حدود ۶۰ میلیون سال پیش به وجود آمده اند. از آن زمان تاکنون جنگلهای دنیا دائماً در حال تحول و تکامل بوده و اگر انسان در روند آن دخالتی نداشته باشد سر تحول و تکامل آنها همچنان ادامه خواهد یافت.

در اواخر دوران سوم زمین شناسی اقلیم کره زمین روبه سردی گذاشت به طوری که در اوایل دوران چهارم (حدود یک میلیون سال پیش) بارشهای آسمانی اکثراً به صورت برف درآمد و به خصوص در عرضهای جغرافیایی بالاتر از ۴۰ درجه شمالی و یا ارتفاعات بالای ۳ تا ۴ هزار متری عرضهای پایین تر یخچال های طبیعی تشکیل شدند و به تدریج رشد کردند، به عبارت

دیگردوران های یخبندان به وجود آمد. یخچال های طبیعی اکثر جنگلهای مناطق مذکور (بالتر از ۴۰ درجه عرض شمالی) را در زیر خود مدفون ساختند. با گرم شدن آب و هوای کره زمین یخچالها ذوب شدند یا به اصطلاح عقب نشینی کردند و پس از مدتی دوباره بر اثر سرد شدن اقلیم یخچالها شروع به پیشروی کردند. در طول یک میلیون سال که از اوایل دوران چهارم می گذرد چهار دوره یخبندان به وجود آمد و در این زمان کلیه جنگلهایی که بالاتر از عرضهای ۴۰ درجه بود از بین رفتند. آخرین دوره یخبندان در حدود ۱۸ هزار سال پیش به اتمام رسید و آب و هوای کره زمین رو به گرم شدن نهاد. لازم به توضیح است که جنگلهای ایران مخصوصاً جنگلهای شمال کشور در این مدت از هجوم یخچال ها مصون ماندند و به توسعه و تکامل خود ادامه دادند.

اکثر جنگلهای کنونی اروپایی پس از پسروی آخرین یخچالها به وجود آمدند. به عبارت دیگر جنگلهای کنونی کشورهای اروپایی

شمال آمریکا و آسیای شمالی جنگلهای «جوان» هستند و قدمت تکاملی آنها به ۱۰ هزار سال نمی رسد. در صورتی که جنگلهای شمالی ایران جنگلهای کهن هستند و قدمت آنها بیش از یک میلیون سال است. جنگل های شمال (هیرکانی) به عنوان با ارزشترین جنگل های جهان از بیشترین تنوع گونه ای و ژنتیکی برخوردارند و این اطلاعات ارزشمند ، اهمیت ژنتیکی جنگلهای خزری را به خوبی نشان می دهد. امروزه با مطالعات گرده شناسی ثابت شده است که قدمت جنگلهای راش اروپا به ۶ هزار سال هم نمی رسد. از این رو است که در مقایسه جنگلهای راش شمال ایران ، جنگلهای منطقه قفقاز و شمال ترکیه نیز جزو جنگلهای کهن پهن برگ مناطق معتدله محسوب می شوند. با توجه به طول تحول و تکامل جنگلهای دنیا، جنبشهای قاره ای، نوسانات اقلیمی در سطح کلان و عوامل دیگر. امروزه ۵ نوع جنگل در دنیا قابل تفکیک است .

انواع جنگلها

۱) جنگلهای سوزنی برگ مناطق سرد نیمکره شمالی (جنگلهای بوره آل)

۲) جنگلهای پهن برگ خزان کننده (سبز تابستانه) مناطق معتدله (جنگلهای راش و بلوط)

۳) جنگلهای همیشه سبز مناطق مدیترانه ای (جنگلهای زوبین و زیتون)

۴) جنگلهای پهن برگ مناطق نیمه استوایی (همیشه سبز و سبز بارانی)

۵) جنگلهای پهن برگ مناطق استوایی (همیشه سبز و سبز بارانی)

در کشور پهناور ما به دلیل پستی و بلندی فراوان و اقلیم متنوع سه نوع از جنگلهای پنج گانه دنیا وجود دارد. جنگلهای سبز تابستانه راش و بلوط در شمال ایران ، جنگلهای همیشه سبز مدیترانه ای (جنگلهای زوبین و زیتون) در شمال و جنوب غرب و

همچنین جنگلهای پهن برگ گرمسیری مختص مناطق نیمه استوایی مثل جنگلهای کهور و کنار و جنگلهای ماندابی (مانگرو) در جنوب ایران به این ترتیب کشور ما حالتی استثنایی دارد. جنگل های راش در شمال و جنگلهای مانگرو در جنوب ایران که به کشور ما جایگاهی ویژه و نادر می بخشد. علل پدید آمدن جنگلهای پنجگانه دنیا عبارت است از شرایط کلی تحول و تکامل تاریخ از دوران سوم، پدیده قاره زدایی در این دوران و همچنین شرایط کلی اقلیمی و حاکمی حاکم بر نقاط مختلف کره زمین که در این مورد نقش اساسی دارند.

اما طبقه بندی ساده تر و گزیده تر، طبقه بندی جنگلهای دنیا به سه نوع است: جنگلهای سوزنی برگ، جنگلهای پهن برگ و جنگلهای آمیخته سوزنی برگ و پهن برگ است. البته تقسیم بندی های دقیق تر و تفصیلی تر هم برای جنگلهای دنیا وجود دارد که براساس هر یک از آنها جنگلهای دنیا به ۱۰ و یا حتی ۶۰ نوع تقسیم می شوند.